

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ
В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ ПЕДАГОГІЧНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА БІОГРАФІСТИКИ

УЧЕНІ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ В
ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОМУ
БІОГРАФІЧНОМУ СЛОВНИКУ
«ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК
ХХІ СТ.)»

Лариса Березівська,
доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член (академік) НАПН України,
директор, головний науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної
бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

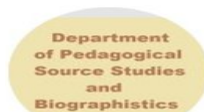

СЛОВНИК – РЕЗУЛЬТАТ НАУКОВОГО

«Педагогічна біографіка в
інформаційному науково-
освітньому просторі України»
(2023–2025)

РК № 123U100474

(керівник: Лариса Березівська,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН
України, головний науковий
співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики
ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського)

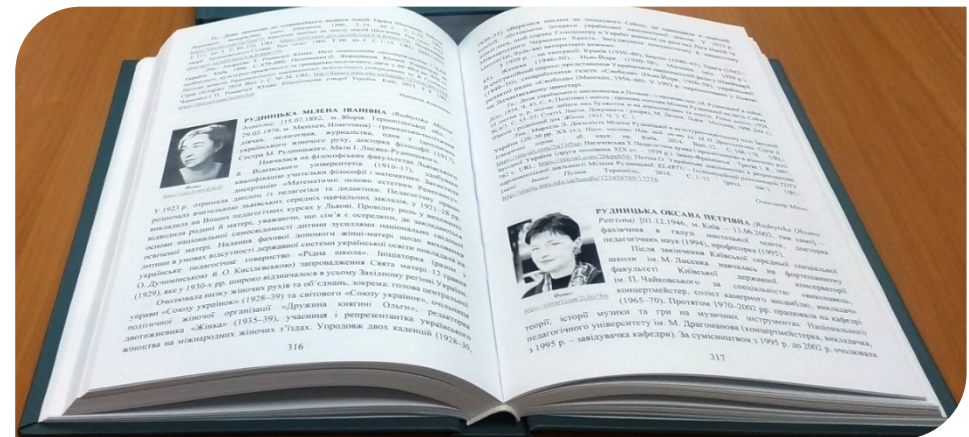

Відділ педагогічного
джерелознавства та
біографістики

УНІКАЛЬНІСТЬ ТА ЦІННІСТЬ ВИДАННЯ

Словник уперше цілісно презентує біографічну й бібліографічну інформацію про більш як **300** відомих і маловідомих педагогів та освітніх діячів минулого, з них – приблизно **180** маловідомих, які жили на перетині епох, що відображає розвиток української освіти й педагогічної думки в другій половині XIX – на початку XXI ст.

Це педагоги, організатори освіти, представники інших професій, які більшою чи меншою мірою долучалися до теоретичних або практичних питань галузі, відповідно широко й малодосліджені.

МЕТОДОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ СЛОВНИКА

Методологічна концепція словника повністю відповідає провідним тенденціям розвитку європейської гуманітаристики: репрезентація широкого спектра педагогічних постатей – від знаних класиків до маловідомих діячів, які зазнали переслідувань або були змушені емігрувати, – відображає сучасний європейський підхід до історичного наративу, що ґрунтується на визнанні множинності досвідів, осмисленні травматичного минулого, збереженні пам'яті про жертв тоталітаризму та утвердженні людської гідності як фундаментальної цінності.

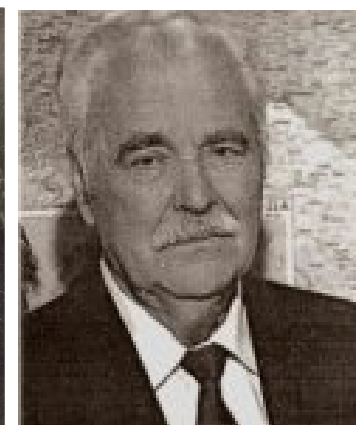
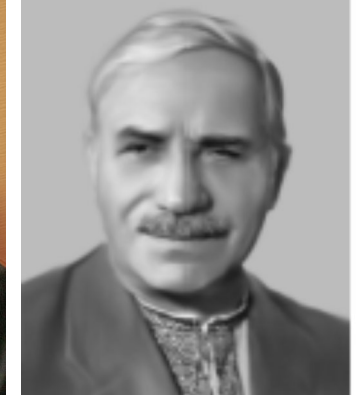
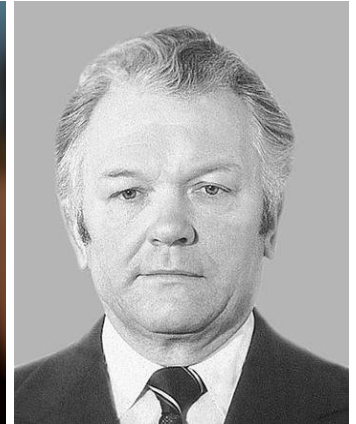
ПОРТРЕТИ ЗНАНИХ УЧЕНИХ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ – ПОНАД 40

На сторінках словника представлено понад **40 портретів знаних учених Інституту**, які присвятили своє життя розвитку педагогічної науки та шкільної освіти. Ці особистості в різні роки працювали тут, навчалися, захистили кандидатські чи докторські дисертації, здобули вчені звання тощо.

До видання ввійшли біографії науковців Інституту, що відображають різні етапи становлення української педагогічної думки.

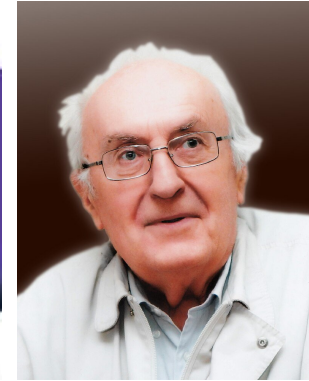
ВЧЕНІ-МЕТОДИСТИ

- Олександр Бабенко (1881–1959) – фізик-методист;
- Олександра Бандура (1917–2010) – методист із навчання української літератури;
- Олександр Біляєв (1925–2006) – методист із навчання української мови;
- Тетяна Бугайко (1898–1972) – методист із навчання української літератури;
- Ніна Буринська (1927–2017) – методист із навчання хімії;
- Петро Волинський (1893–1982) – методист із навчання української літератури;
- Ніла Волошина (1940–2010) – методист із навчання української літератури;
- Олена Дубинчук (1919–1994) – методист із навчання математики;
- Анатолій Сиротенко (1935–2009) – методист із навчання географії та ін.] та ін.

ДИДАКТИ

- Галина Васьківська (1963–2021);
- Семен Гончаренко (1929–2013);
- Микола Миронов (1901–1998);
- Василь Помагайба (1892–1972);
- Яків Рєзнік (1892–1952);
- Олександра Савченко (1942–2020);
- Надія Скрипченко (1931–1996);
- Яків Чепіга (1875–1938, репресований) та ін.

ІСТОРИКИ ОСВІТИ

- Василь Арнаутов (1881–1938, репресований);
- Григорій Боришполець (1898–1954);
- Михайло Гриценко (1907–1992);
- Микола Євтух (1938–2022) та ін.

ОРГАНІЗАТОРИ ОСВІТИ – ДИРЕКТОРИ

- Борис Кобзар (1926–2001);
- Павло Чамата (1898–1969);
- Василь Чепелєв (1918–2000);
- Микола Ярмаченко (1928–2010)
та ін.

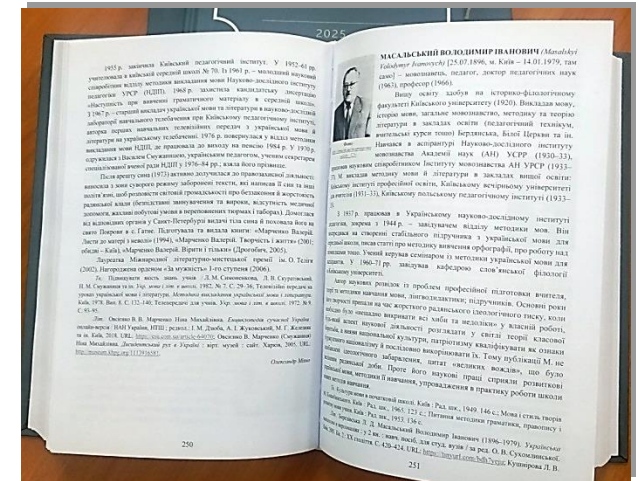
ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ, НАУКОВІ КОРЕСПОНДЕНТИ

- Тетяна Завгородня (1949–2023),
Володимир Кузь (1938–2018),
Мирослав Стельмахович
(1934–1998) та ін.
- Іван Ткаченко (1919–1994),
Олександр Хмура (1923–1970) та
ін.

ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОЇ ДОВІДКИ

- прізвище, ім'я, по батькові / друге ім'я;
- дата й місце народження та смерті / поховання за новим стилем;
- основна спеціальність; почесні звання (найважливіші);
- науковий ступінь або вчене звання (із зазначенням року присвоєння);
- профільна освіта;
- визначальні етапи педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності (провідні посади в наукових установах і закладах освіти України);
- внесок у розвиток освіти та педагогіки України (першорядні наукові праці, розроблення теоретичних проблем та їх практичне застосування в освітній практиці, творець нової школи або напрямку);
- членство й керівна робота в академіях, найбільших наукових товариствах;
- участь у значущих вітчизняних і міжнародних наукових конгресах;
- найвищі нагороди та премії, зокрема міжнародні (із зазначенням року присудження);
- бібліографія (основні праці вченого: монографії, посібники, підручники, статті; праці про нього за останні 10 років: друковані та електронні ресурси);
- портрет (покликання на джерело).

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

В іменному покажчику представлено прізвища не лише педагогів другої половини ХІХ – початку ХХІ ст., а й усі, які зустрічаються на сторінках видання.

Зокрема дослідників, які в різні роки праці в Інституті досліджували й нині вивчають біографії і творчий спадок своїх колег-попередників:

- **Наталія Антонєць,**
- **Лариса Березівська,**
- **Микола Головка,**
- **Наталія Дічек,**
- **Юрій Мальований,**
- **Олександр Міхно,**
- **Оксана Онопрієнко,**
- **Тетяна Самоплавська,**
- **Ольга Сухомлинська,**
- **Олег Топузов,**
- **Світла Шевченко,**
- **Таміла Яценко та ін.**

Березівська Л. Д. ...5, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 25, 34, 41, 58, 66, 69, 72, 81, 83, 84, 86, 87, 98, 105, 108, 110, 113, 114, 115, 118, 133, 149, 155, 165, 167, 168, 194, 199, 200, 202, 229, 232, 233, 238, 239, 251, 252, 262, 269, 271, 273, 274, 293, 295, 304, 307, 313, 318, 325, 328, 330, 345, 346, 347, 367, 380, 386, 392, 395, 396, 400, 406, 409, 415, 416, 417, 418, 428, 437, 441, 444, 445, 448, 454

Дічек Н. П. ...22, 76, 112, 118, 122, 137, 195, 213, 217, 240, 267, 269, 327, 337, 365

Топузов О. ...330, 395

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ СЛОВНИК – ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ.

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ

- Енциклопедичний словник є цінним історіографічним джерелом з історії Інституту педагогіки НАПН України крізь призму біографій його працівників задля реконструкції і збереження історичної пам'яті українського народу.
- Це унікальне видання, розміщене у відкритому доступі, містить інформацію про вчених, які в різних суспільно-політичних, культурно-освітніх умовах жили й працювали, примножували здобутки наукової установи, зробили внесок у розвиток освіти України, забезпечували зв'язок між фундаментальною педагогічною теорією та освітньою практикою, реагуючи на виклики історичних епох.
- Словник демонструє ключову роль Інституту в підготовці докторів і кандидатів педагогічних наук, збереженні найкращих наукових та освітніх традицій. Ця установа й нині об'єднує ідеї та людей, що особливо важливо в часи подолання викликів повномасштабної російської війни, післявоєнної відбудови України.

«...аналізуючи минуле, історія педагогіки і освіти допомагає врахувати його позитивний і негативний досвід у контексті сучасності, що дає змогу краще передбачити майбутнє»

Василь Кремень

Національна академія педагогічних наук України
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського: <https://dnpb.gov.ua/>

Відділ педагогічного джерелознавства та
біографістики: <https://tinyurl.com/2s4ymaxm>

Google Scholar:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=eA9i0W0AAAAAJ&hl=ru>

Facebook: <https://www.facebook.com/dpssb.sselu/>

Дякую за увагу!
Запрошуємо до ознайомлення!

